

แนวทางการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

Guidelines for the Management of Community Economy Project: A Case Study of Around-the-City Sub-district Administration Organization, Mueang District, Roi Et Province

ศิริพัฒน์ ศรีจันทร์

Siripat Srichan

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชน และ 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชนที่เกิดประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด การดำเนินการวิจัยมี 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามมาตรวัด 5 ระดับ กับสมาชิกโครงการเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 210 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ส่วนที่ 2 สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการเศรษฐกิจชุมชน จำนวน 12 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชนมี 5 องค์ประกอบ โดยมีค่าความแปรปรวนสะสม ร้อยละ 79.65 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.68-0.89 และ 2) แนวทางการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชน คือ 5M ประกอบด้วย (1) ด้านทรัพยากรมนุษย์ ผู้นำโครงการเศรษฐกิจชุมชนควรมีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ (2) ด้านการเงิน ควรมีการระดมเงินทุนจากสมาชิกเพื่อให้มีความเป็นเจ้าของร่วมกัน (3) ด้านการผลิต ควรมีความรู้ทางเทคนิคการผลิตและสามารถถ่ายทอดได้ (4) ด้านการจัดการ ควรมีการกำหนดโครงสร้างองค์กรและหน้าที่อย่างชัดเจน และ (5) ด้านการตลาด ควรมีการฝึกทักษะการขายการหาแหล่งจำหน่ายและโฆษณาสินค้าทางสื่ออินเทอร์เน็ต

คำสำคัญ: แนวทาง ; การจัดการ ; เศรษฐกิจชุมชน ; องค์การบริหารส่วนตำบล ; ปัจจัยการผลิต

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to analyze components of the factor in managing a community economy project, and 2) to develop guidelines for managing an effective community economy project of Around-the-City sub-district, Mueang district, Roi Et province. The study had 2 parts: In part 1, the stratified random sampling was used; a 5-rating scale questionnaire was employed to collect data from 210 members of community economy project; and data were analyzed using exploratory factor analysis. In part 2, purposive sampling was used to select a sample; data were collected by focus group discussions from 12 stakeholders in the community economy project; and data were analyzed through content analysis.

Findings of the study were as follows: 1) Management of community economy project comprised 5 components by having 79.65 percent cumulative variance and factor loadings of between 0.68 and 0.89. 2) The guidelines for managing the community economy project were those using 5M comprising 5 components: (1) Man: The leader of community economic project should have characteristics of being an entrepreneur. (2) Money: Funds should be raised from members to provide a shared ownership. (3) Management: Organizational structure and functions should be clearly defined. (5) Marketing: Selling skills, finding the sources for selling products and advertising products on the Internet must be trained.

Keywords : Guidelines ; Management ; Community Economy ; Sub-district Administration Organization ; Input Factor

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ได้พัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-10 โดยยังคงยึดหลักการ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชน เศรษฐกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน และการรวมกลุ่มของชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่ชุมชน พัฒนาชุมชนให้เป็นกลไกสำคัญ โดยเน้นไปที่การสร้างโอกาสและการสนับสนุนการวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยี นวัตกรรม ความริเริ่มสร้างสรรค์ไปใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ และอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถเป็นภูมิคุ้มกันจากความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทางด้านสังคมไทยที่ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภาวะโลกร้อน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558)

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชน และมีบทบาทในการนำนโยบายของภาครัฐ

ไปปฏิบัติ จึงมีส่วนอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน โครงการเศรษฐกิจชุมชนได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ.2541 โดยกระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบว่าด้วยการดำเนินโครงการเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นนโยบายเร่งด่วนในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในระดับหมู่บ้านและตำบลให้มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ กระทรวงมหาดไทยได้ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีจัดสรรงบประมาณในโครงการบริหารส่วนตำบล จำนวน 150 ล้านบาท เพื่อให้เกษตรกรกู้ยืมเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ (กรมการปกครอง, 2558 ก) ตามนโยบายโครงการเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ต้องการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและสร้างโอกาสให้ชุมชนได้เข้าถึงแหล่งเงินทุน ต่อมาในปี 2544 รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจชุมชน จึงได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 6,832 ล้านบาท เพื่อให้ไปจัดตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียนให้หมู่บ้านละ 100,000 บาท แก่กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มเกษตรกรกู้ยืมไปประกอบอาชีพและเป็นเงินทุนหมุนเวียน

เศรษฐกิจชุมชนเป็นการรวมกลุ่มกันตามชุมชนจะไม่เน้นการแข่งขันแต่เน้นความร่วมมือกันระหว่างชุมชน ดำเนินงานด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมบริการ และเป็นเจ้าของทุนร่วมกัน

ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือเครื่องจักรอุปกรณ์การผลิต ที่ดิน แหล่งน้ำ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ (อนุรักษ์ นรสี, 2557) การผลิต สินค้าท้องถิ่นสร้างรายได้ให้กับชุมชน การนำทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาให้มีจุดเด่น โดยยึดหลักการพึ่งตนเองและสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีหน่วยงานภาครัฐ พร้อมให้การสนับสนุนและช่วยเหลือทางวิชาการทำให้ลดปัญหาแรงงานอพยพเข้าเมืองใหญ่ สอดคล้องกับแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเศรษฐกิจชุมชน (รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และภาคภูมิ ภัควิภาส, 2558) ซึ่งการดำเนินโครงการเศรษฐกิจชุมชนจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (ขวัญกมล ดอนขวา, 2555)

กระทรวงมหาดไทยเร่งรัดให้องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศส่งเสริมเงินทุนโครงการเศรษฐกิจชุมชนที่ได้รับคืนจากกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มเกษตรกรเข้าบัญชีเงินทุนโครงการเศรษฐกิจชุมชนจังหวัด ตั้งแต่ พ.ศ.2555 และหากมีกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มเกษตรกร มีความต้องการกู้ยืมเงินทุนก็สามารถจัดสรรให้กู้ยืมได้ (กรมการปกครอง, 2558 ข) สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้จัดสรรเงินทุนให้ชุมชนเป็นจำนวน 20 ชุมชน มีโครงการเศรษฐกิจชุมชนจำนวน 31 โครงการ ปัจจุบันดำเนินโครงการมาเป็นระยะเวลา 17 ปี (พ.ศ.2541-2558) ผลจากการดำเนินงานส่วนใหญ่ประสบปัญหาการไม่สามารถชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยได้ คิดเป็นร้อยละ 87.09 จากการสอบถามสาเหตุดังกล่าวจากองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกโครงการนั้นเกิดจากการขาดความร่วมมือของสมาชิกชุมชน ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำธุรกิจ สมาชิกชุมชนขาดความรับผิดชอบในการชำระเงินกู้ ทำให้เกิดปัญหานี้เสียและการรวมกลุ่มกันเพื่อยืมเงินทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้เห็นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชนและการศึกษาค้นคว้านี้ได้ศึกษาในบริบทของปัจจัยนำเข้าที่ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญทางการจัดการซึ่งในปัจจุบันยังมีการศึกษาน้อย กอปรกับงานวิจัยนี้สามารถนำไปพัฒนาเป็นแนวทางการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชนที่มีประสิทธิภาพร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจในระดับชุมชนให้มีความเข้มแข็งได้ต่อไป

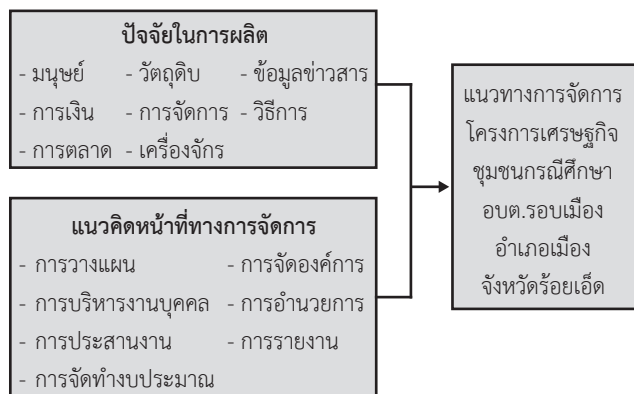
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชน

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชนที่เกิดประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาแนวทางการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชนกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทางการจัดการในบริบทของปัจจัยนำเข้าที่เป็นส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการและนำไปสู่การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า (Input Factors) ได้แก่ มนุษย์ (Human) วัตถุดิบ (Material) ข้อมูลข่าวสาร (Information) และการเงิน (Financial) (Pride, Hughes & Kapoor, 2012 ; Heizer & Render, 2014) การจัดการ (Management) วิธีการ (Method) การตลาด (Marketing) และเครื่องจักร (Machine) (Rostamzadeh & Sofian, 2009) และแนวคิดหน้าที่ทางการจัดการ (Management Functions) ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organization) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการจัดทำงบประมาณ (Budgeting) (Koontz & Weihrich, 2001) และสามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ส่วนที่ 1 คือ สมาชิกโครงการเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหาร ส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 305 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง, 2558) และส่วนที่ 2 ประชากร คือ ผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการ

เศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ ประธานโครงการ รองประธานโครงการ เภรณญิกโครงการ สมาชิกโครงการ เจ้าหน้าที่ดูแลโครงการ ผู้นำชุมชน นักวิชาการ และผู้บริหารธนาคาร

2. กลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 1 จำนวน 210 ตัวอย่าง มาจากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม G*Power 3.1.9.2 ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.95 และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบ แบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามหมู่บ้าน ประเภทธุรกิจ และชนิดธุรกิจ และส่วนที่ 2 คือ ผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการเศรษฐกิจชุมชน โดยใช้วิธีการเจาะจงเลือก (Purposive Random Sampling) จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามการปฏิบัติโครงการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด แบบมาตราวัด 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรง เชิงเนื้อหาด้วยเทคนิค IOC จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 20 คน หาค่าจำแนกระหว่าง 0.63-1.00 และหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านการเงิน ด้านการผลิต ด้านการจัดการและด้านการตลาด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 0.87 0.90 0.87 และ 0.73 ตามลำดับ ส่วนที่ 2 ประเด็นการสนทนากลุ่ม จัดทำเป็นคู่มือการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผลการวิจัย ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากสมาชิกโครงการเศรษฐกิจชุมชนด้วยตนเอง ครบ 210 ตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 1-30 มิถุนายน 2558 และ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม 1 ครั้ง จากประธาน รองประธาน เภรณญิก สมาชิก เจ้าหน้าที่ดูแลโครงการ ผู้นำชุมชน นักวิชาการ และผู้บริหารธนาคาร จำนวน 12 คน ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2558 เวลา 13.00-15.00 น. ณ ห้องประชุม องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้โปรแกรม Statistical Package for Social Sciences สกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉากโดยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax)

ซึ่งผลวิเคราะห์ข้อมูลมีค่าร้อยละของความแปรปรวนเท่ากับ 79.65 ค่าความแปรปรวนอยู่ระหว่าง 8.84-39.70 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.68-0.89 (Hair et al, 2010) จากนั้นนำมาแปลผลและกำหนดชื่อองค์ประกอบการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนที่ 2 นำผลการวิจัยในส่วนที่ 1 มากำหนดประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อหาแนวทางการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.05 อายุระหว่าง 46-55 ปี ร้อยละ 52.86 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 55.24 และมีรายได้ต่อปี ต่ำกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 83.81 ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. องค์ประกอบการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจัดการ ด้านการเงิน และด้านการผลิต และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน สำหรับผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 30 ตัวแปร พบว่า มีความสัมพันธ์เพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 น้ำหนักองค์ประกอบ ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน และค่า Alpha

อันดับที่	ชื่อคำถามองค์ประกอบ การจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชน	น้ำหนัก องค์ ประกอบ	ค่า ไอเกน	ร้อยละ ของความ แปรปรวน	ค่า Alpha
กลุ่มปัจจัยที่ 1 Man หมายถึง ด้านทรัพยากรมนุษย์ ($\bar{X}=3.42$ S.D.=1.02)			11.91	39.70	0.96
1	ประสานงานระหว่างสมาชิกโครงการให้ดำเนินการได้อย่างดี	0.89			
2	มีส่วนร่วมในการประเมินผลเกี่ยวกับโครงการเศรษฐกิจชุมชน	0.86			
3	ปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งในโครงการเศรษฐกิจชุมชนอย่างเต็มความสามารถ	0.84			
4	ติดตามและควบคุมการทำโครงการเศรษฐกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง	0.83			
5	ได้รับการพัฒนาให้รู้จักวางแผนการประกอบอาชีพ เช่น อบรม	0.82			
6	เข้าร่วมประชุมและเสนอความคิดเห็นทุกครั้งกับสมาชิกในเศรษฐกิจชุมชน	0.80			
7	ให้ความสำคัญกับการจัดการต้นทุนการทำเศรษฐกิจชุมชน	0.79			
8	ปฏิบัติตามคำสั่งประธานหรือมติที่ประชุมเศรษฐกิจชุมชนอย่างเคร่งครัด	0.76			
9	นำข้อมูลการผลิตรอบปีที่ผ่านมาเป็นข้อมูลการผลิตต่อไป	0.73			
10	มีความสามารถในการบริหารจัดการวิธีการทำเศรษฐกิจชุมชน	0.72			
11	มีความเอาใจใส่การทำเศรษฐกิจชุมชน	0.71			
12	ให้ความสำคัญกับการจัดการเกี่ยวกับจำนวนผลผลิตให้เพียงพอกับรายจ่าย	0.69			
13	มีความกระตือรือร้นและทุ่มเทในการดำเนินงานเศรษฐกิจชุมชน	0.68			
กลุ่มปัจจัยที่ 2 Money หมายถึง ด้านการเงิน ($\bar{X}=3.15$ S.D.=1.07)			3.35	11.16	0.87
1	สามารถบริหารจัดการการใช้เงินทุน	0.87			
2	จัดหาเงินทุนภายนอกชุมชน	0.85			
3	สามารถระดมเงินทุนจากสมาชิกโครงการเศรษฐกิจชุมชน	0.79			
4	สามารถจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ตามสัญญาได้	0.78			
กลุ่มปัจจัยที่ 3 Manufacturing หมายถึง ด้านการผลิต ($\bar{X}=3.14$ S.D.=1.07)			3.18	10.61	0.90
1	มีความพร้อมในการเรียนรู้เครื่องมืออุปกรณ์การผลิตเศรษฐกิจชุมชน	0.85			
2	ทราบแหล่งจัดหาวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือในการทำเศรษฐกิจชุมชน	0.82			
3	มีความรู้ด้านเทคโนโลยีหรือกรรมวิธีการผลิตหรือทำเศรษฐกิจชุมชน	0.76			
4	มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือ	0.73			
5	จัดหาและส่งเสริมให้ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย	0.72			
6	เรียนรู้ร่วมกันในการผลิต การขายสินค้าเศรษฐกิจชุมชน	0.71			
กลุ่มปัจจัยที่ 4 Management หมายถึง ด้านการจัดการ ($\bar{X}=3.30$ S.D.=0.97)			2.81	9.34	0.87
1	มีการจัดการในการใช้เงินทุนที่ได้จากการระดมทุนอย่างสมเหตุสมผล	0.89			
2	ควบคุมค่าใช้จ่ายในการผลิตและขายให้ไม่เกินกว่ารายได้ที่มีอยู่	0.86			
3	สามารถระดมคนหรือจัดหาคนมาช่วยดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจชุมชน	0.74			
4	รู้จักแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ	0.73			
กลุ่มปัจจัยที่ 5 Marketing หมายถึง ด้านการตลาด ($\bar{X}=3.49$ S.D.=0.92)			2.65	8.84	0.73
1	มีประสบการณ์การขายมาก่อนการทำเศรษฐกิจชุมชน	0.84			
2	มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดและทำเศรษฐกิจชุมชนเพื่อหวังผลไร	0.82			
3	สามารถจัดหาแหล่งจำหน่ายสินค้าของเศรษฐกิจชุมชน	0.74			
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = 0.87 Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square = 815.39 Significant = .00 ค่าความแปรปรวนสะสม = 79.65					

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการจัดสนทนากลุ่มพบว่า สามารถนำองค์ประกอบ 5M ไปใช้เป็นแนวทางการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการจัดทำโครงการได้ดังนี้

- 1) ด้านทรัพยากรมนุษย์ (Man: M) ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการจัดตั้งโครงการเศรษฐกิจชุมชน ผู้นำกลุ่มต้องมีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำและผู้ประกอบการ มีหน้าที่ในการวางแผน ควบคุม ประชุม ประสานงานการดำเนินโครงการ สำหรับสมาชิกต้องมีคุณลักษณะมีส่วนร่วม ทุ่มเท กระตือรือร้น เอาใจใส่การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติตามประธานและมติที่ประชุม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์
- 2) ด้านการเงิน (Money: M) ต้องมีการจัดหาเงินทุนมาใช้ในการบริหารโครงการ ด้วยการระดมเงินทุนจากสมาชิกเพื่อให้เป็นเจ้าของร่วมกัน และมีการจัดหาเงินทุนภายนอก ต้องรักษาเครดิตโดยการจ่ายคืนดอกเบี้ยตามกำหนดมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของโครงการเพื่อจะได้ทราบต้นทุนและผลกำไรเพื่อจะได้จ่ายเงินปันผลหรือแบ่งกำไรให้กับสมาชิกโครงการอย่างยุติธรรม
- 3) ด้านการผลิต (Manufacturing: M) สมาชิกในโครงการเศรษฐกิจชุมชนต้องมีความรู้ด้านเทคนิคการผลิต เทคโนโลยีสมัยใหม่ และวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการผลิต โดยการจัดหาวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุนการขนส่งและผลิต และจัดส่งให้ตรงตามกำหนดเวลา ต้องมีการฝึกและสอนงานให้แก่สมาชิกเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีทักษะความชำนาญและสามารถทำงานแทนกันได้
- 4) ด้านการจัดการ (Management: M) ต้องมุ่งเน้นให้มีการจัดการอย่างสมเหตุสมผล และควบคุมค่าใช้จ่ายในการผลิต และ
- 5) ด้านการตลาด (Marketing: M) ต้องพัฒนาสินค้าให้ทันสมัยและสนองตอบความต้องการของตลาด ต้องฝึกทักษะการขาย ออกแสดงสินค้าในงานต่างๆ หาตัวแทนจำหน่ายหรือร้านฝากขาย หรือจำหน่ายที่ตลาดของชุมชนซึ่งสามารถจำหน่ายได้ทุกวัน และควรมีการโฆษณาสินค้าตามช่องทางต่างๆ เพิ่มเติมในสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เช่น เฟสบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) อินสตาแกรม (Instagram) ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นต้น เนื่องจากไม่เสียค่าใช้จ่ายและกระจายข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า องค์ประกอบการจัดการโครงการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 5M นั้นสอดคล้องกับ

นักทฤษฎี Pride, Hughes & Kapoor (2012) และ Heizer & Render (2014) ซึ่งกล่าวว่า การดำเนินธุรกิจนั้นต้องประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input) Rostamzadeh & Sofian (2011) กล่าวว่าจำนวนปัจจัยนำเข้าจะมากหรือน้อยไม่สำคัญแต่ควรครอบคลุมต่อการปฏิบัติงานและควรให้ความสำคัญกับทุกปัจจัยอย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากปัจจัยเหล่านั้นจะส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ

2. ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบ 5M พบว่า 1) ด้านทรัพยากรมนุษย์ ประธานและสมาชิกโครงการต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติและเรียนรู้บุคลิกลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) สอดคล้องกับ ขวัญกลม ดอนขวา (2555) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การพัฒนาผู้นำเศรษฐกิจชุมชนและสมาชิกกลุ่มส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการเพิ่มยอดขายสินค้าของโครงการเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งจะต้องมีบุคลิกและคุณลักษณะการมีส่วนร่วม การเป็นเจ้าของร่วมกัน และสอดคล้องกับ พรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์ (2557) ได้ทำการวิจัยแนวทางการเสริมสร้างความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสมุทรสาครพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด คือด้านคณะกรรมการกลุ่ม ซึ่งต้องมีการรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่ม มีการประชุม และประสานงานกันจึงจะสามารถทำงานสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับ เอกชัย พุ่มดวง และยุสนีย์ โสมทัศน์ (2557) ได้ทำการวิจัยกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเฒ่าพบว่า กลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มอาชีพโดยการพัฒนาผู้ผลิตให้เป็นผู้ประกอบการโดยจะต้องมีการเพิ่มประสิทธิภาพของกลุ่มผู้ผลิตหรือสมาชิก 2) ด้านการเงิน กรณีที่เงินทุนไม่เพียงพอจำเป็นต้องจัดหาเงินทุน สอดคล้องกับ นริสา ศรีสุจริต (2557) ได้ทำการวิจัยประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพหรือเกษตรกรตามโครงการเศรษฐกิจชุมชนของอำเภอนาคู จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า การจัดหาเงินทุนนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการประสานแหล่งเงินทุนและควรมีการจัดอบรมและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจชุมชน เช่น แผนการลงทุน แผนการใช้จ่าย และแผนการคืนเงินกู้ยืม 3) ด้านการผลิต สมาชิกในโครงการเศรษฐกิจชุมชนควรมีความรู้ด้านเทคนิคการผลิต ใช้ภูมิปัญญาและจัดหาวัตถุดิบในท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของ พรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์ (2557) พบว่า กระบวนการผลิตควรจะใช้วัตถุดิบจากภายในชุมชนและมีกรรมวิธีการผลิตที่ได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับ เอกชัย พุ่มดวง และยุสนีย์ โสมทัศน์ (2557) พบว่า การผลิตผลิตภัณฑ์

ของชุมชนให้มีคุณภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์นั้น ต้องมีการเรียนรู้กรรมวิธีการผลิตสินค้าใหม่จากหน่วยงานภายนอกและต้องมีการถ่ายทอดให้แก่กัน 4) ด้านการจัดการต้องมีกระบวนการดำเนินงานทุกหน้าที่อย่างเป็นระบบ มีการบริหารจัดการกลุ่มสอดคล้องกับ อนุรักษ์ นรสี (2557) ได้ทำการวิจัยความอยู่รอดของเศรษฐกิจชุมชนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์พบว่า ควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อให้กลุ่มมีความมั่นคงและสามัคคีกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความอยู่รอดของชุมชนเนื่องจากการร่วมคิดร่วมทำโดยสมาชิก และทำให้มีอำนาจในการต่อรองได้ และสอดคล้องกับ นริสา ศรีสุจรี (2557) พบว่าควรมีการจัดตั้งเครือข่ายภายในและภายนอกกลุ่มอำเภอ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำกับติดตามตรวจสอบและเกิดผลประโยชน์กับสมาชิก และ 5) พัฒนาสินค้าให้เป็นที่ต้องการของตลาดและจัดหาช่องทางการจำหน่ายสอดคล้องกับ เอกชัย พุ่มดวง และยุสนีย์ โสมทัศน์ (2557) พบว่าต้องมีการส่งเสริมช่องทางการตลาด พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์หรือมีตราสินค้าของชุมชน และสอดคล้องกับ นริสา ศรีสุจรี (2557) พบว่า ควรได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลในการอบรมด้านการตลาด เพื่อขยายฐานการตลาด และจัดหาศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ เช่น ร้านค้าชุมชน ศูนย์จำหน่ายสินค้าเพื่อการเกษตร การฝากจำหน่ายบ้านค้าเอกชน

ข้อจำกัดของงานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านการเงิน

ด้านการผลิต ด้านการจัดการ และด้านการตลาดของโครงการเศรษฐกิจชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมืองอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนั้นผลการวิจัยจึงสามารถใช้ได้เฉพาะกับองค์กรที่มีลักษณะเดียวกัน หากต้องการนำไปใช้กับองค์กรอื่นๆ จะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมและเพิ่มกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้นำชุมชนที่ดำเนินโครงการเศรษฐกิจชุมชนหรือโครงการธุรกิจชุมชนหรือโครงการใดๆ ที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ หรือขอกู้เงินกับสถาบันการเงิน ควรนำแนวทาง 5M ไปใช้ตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) อันจะทำให้เกิดความมั่นใจว่าสามารถทำโครงการให้ประสบความสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษากลยุทธ์การจัดทำโครงการเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน และพัฒนาเป็นโครงการต้นแบบเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินโครงการที่ประสบความสำเร็จ และเผยแพร่กลยุทธ์ให้กับโครงการอื่นๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2558 ก). *ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจชุมชน พ.ศ.2541*. สืบค้นเมื่อ กันยายน 2558, จาก <http://pab.dopa.go.th/mmnu4.html>.
- _____. (2558 ข). *การดำเนินงานเกี่ยวกับเงินทุนโครงการเศรษฐกิจชุมชน พ.ศ.2541 ตามข้อเสนอแนะของสมาคมนักปกครองแห่งประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ กันยายน 2558, จาก <http://dopa.go.th/web/index.php/2012-07-18-10-24-56/doc-command/270-moi03103v5001>.
- ขวัญมุล ดอนขวา. (2555). *การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี.
- นริสา ศรีสุจรี. (2557). *ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพหรือเกษตรกรตามโครงการเศรษฐกิจชุมชนของอำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พรรณธิดา เหล่าพวงศักดิ์. (2557, กรกฎาคม-กันยายน). *แนวทางการเสริมสร้างความสำเร็จในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จังหวัดสมุทรสาคร*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 34(3), 20-30.
- รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และภาคภูมิ ภัควิภาส. (2558, เมษายน-มิถุนายน). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ชุมชนบ้านแม่ปูคา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 35(2), 44-58.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559)*. สืบค้นเมื่อ กันยายน 2558, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง. (2558). *รายงานสรุปทุกหัวโครงการเศรษฐกิจชุมชน*. ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด.

- อนรรักษ์ นรสี. (2557). *ความอยู่รอดของเศรษฐกิจชุมชนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์: กรณีศึกษากลุ่มใบตองคลองกระจง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เอกชัย พุ่มดวง และยุสนีย์ โสมทัศน์. (2557). *กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective* (7th ed.) New Jersey : Pearson Education Inc.
- Heizer, J. & Renden, B. (2014). *Operations management: Sustainability and supply chain management*. (11th ed.). The United States of America : Pearson Education.
- Koontz, H. & Weihrich, H. (2001). *Essentials of management* (13thed.). New York : McGraw Hills Publishing Company.
- Pride, W. M., Hughes, R. R. & Kapoor, J. R. (2012). *Introduction to business* (11th ed.). Canada : Nelson Education.
- Rostamzadeh, R. & Sofian, S. (2011). Prioritizing effective 7Ms to improve production systems performance using fuzzy AHP and fuzzy TOPSIS (case study). *Expert Systems with Applications*, 38, 5166-5177.

Translated Thai References

- Around-the-City Sub-district Administration Organization. (2015). *Report of the borrowing for the Community Economic Project*. Roi Et : Around-the-City Sub-district Administration Organization, Mueang District, Roi Et Province. [in Thai]
- Department of Provincial Administration. (2015 a). *Regulation of the Ministry of Interior on the Implementation of the Community Economy Project 1998*. Retrieved September, 2015 from <http://pab.dopa.go.th/mmnu4.html>. [in Thai]
- _____. (2015 b). *Operations on Finance for the Community Economy Project 1998 as Recommended by the Association of Governors of Thailand*. Retrieved September, 2015 from <http://dopa.go.th/web/index.php/2012-07-18-10-24-56/doc-command/270-moi03103v5001>. [in Thai]
- Donkhwa, K. (2012). *Community economic development in the Northeast*. Nakhon Ratchasima : Suranaree University of Technology. [in Thai]
- Laophuangsak, P. (2014). The guidelines for enhancing successfulness in the operation of community enterprises in Samut Sakhon province. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*, 34(3), 20-30. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2015). *The National Economic and Social Development Plan No. 11 (2012-2016)*. Retrieved September, 2015 from <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>. [in Thai]
- Phongwirritthon, R & Phakviphas, P. (2015). Guidelines in developing community products for creative economy and sustainable economic growth: A case study of Ban Mae Pu-kha, San Kamphaeng, Chiang Mai". *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*, 35(2), 44-58. [in Thai]
- Phumduang, E. & Sommathas, Y. (2014). *Participatory learning process in local wisdom based on community economy of occupational groups in Khok Kho Thao sub-district, Mueang district, Suphan Buri province*. Bangkok : Suan Dusit Rajaphat University. [in Thai]
- Norasee, A. (2014). *Survival of the community economy under globalization: A case study of Baitong Khlong Krajong Group, Sawankhaloke district, Sukhothai province* (Unpublished Master's thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand. [in Thai]
- Srisutjarit, N. (2014). *Efficiency of career groups or cultivators in implementation of the community economy project in Thachang district, Surat Thani province* (Unpublished master's thesis). Suratthani Rajabhat University, Suratthani, Thailand. [in Thai]